

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-25>

УДК 336.71:004.738.5

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ НА КОНКУРЕНЦІЮ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ ТА ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГАХ

THE IMPACT OF DIGITAL PLATFORMS ON COMPETITION IN THE BANKING SECTOR AND FINANCIAL SERVICES

Соломатіна Тетяна Василівнадоктор економічних наук, професор,
Східноукраїнський університет імені Володимира Даля, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1949-3277>**Solomatina Tatyana**

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Kyiv

У статті проаналізовано модернізаційний вплив цифрових платформ на структуру конкуренції в банківській сфері та фінансових послугах. Обґрунтовано, що цифрові платформи (фінтех, необанки, BigTech) не лише доповнюють класичні банки, а й кардинально змінюють конкурентне середовище, витісняючи традиційні установи з окремих сегментів ринку. Виокремлено п'ять етапів еволюції банківських моделей (від автоматизації до цифрових екосистем). Обґрунтовано, що сучасна конкуренція охоплює технологічну гнучкість, клієнтоорієнтованість, швидкість адаптації, інноваційність, безпеку, аналітичні можливості та здатність до глибокої інтеграції в цифрові екосистеми. Виокремлено основні виклики цифрової трансформації: кіберризик, регуляторна невизначеність, цифрова нерівність і вплив BigTech. Обґрунтовано напрями адаптації фінансової системи до цифрової трансформації.

Ключові слова: фінансова система, фінансові відносини, банківська система, фінансовий ринок, цифровізація.

The article analyzes the transformational impact of digital platforms on the structure of competition in the banking sector and financial services. Digitalization is a key driver of change, encompassing the modernization of interaction channels, a rethinking of the role of market participants, faster service, lower costs, and greater opportunities for personalization of financial products. It emphasizes that digital platforms – fintech companies, neobanks, and BigTech corporations – not only complement the functions of traditional banks but also radically change the competitive dynamics, displacing traditional institutions from certain segments of the financial market. Five stages of evolution of banking models have been identified, namely, from automation to the formation of complex platform digital ecosystems that combine financial and non-financial services. Particular attention is paid to the change in the logic of interaction between financial entities: from a vertical-institutional model to a horizontal-network model with a customer focus. It is argued that modern competition goes beyond the traditional struggle for product or cost – it encompasses technological flexibility, customer focus, speed of adaptation, innovation, security, analytical capabilities, and the ability to deeply integrate into digital ecosystems. The key challenges of digital transformation are identified as: growing cyber risks, regulatory uncertainty, digital inequality, and the dominance of global technology players capable of influencing market equilibrium. The need to update the regulatory framework, develop supervisory tools (suptech), introduce open banking, strengthen cybersecurity, ensure inclusive digital access to financial services, and transparently regulate interactions between all financial market participants has been demonstrated. It is concluded that the future of banking institutions will largely depend on their ability to integrate into digital ecosystems, collaborate with technology partners, manage risks effectively, maintain trust in the digital environment, and be open to innovation.

Keywords: financial system, financial relations, banking system, financial market, digitalization.

Постановка проблеми. Сучасна фінансова система переживає глибоку трансформацію під впливом цифрових технологій. Одним з її основних чинників є стрімкий розвиток цифрових платформ, які змінюють під-

ходи до надання фінансових послуг, структуру фінансового ринку та характер конкуренції в банківській сфері. Фінтех-компанії, великі технологічні гравці (BigTech), необанки та партнерські екосистеми створюють нові можли-

вості для клієнтів, одночасно посилюючи тиск на традиційні фінансові установи.

В умовах глобальної цифровізації та зростання попиту на віддалені, швидкі й персоналізовані банківські послуги, цифрові платформи стають не лише інструментами обслуговування, а й активними учасниками конкуренції, що спроможні змінити ринкову рівновагу. Зниження бар'єрів для входу, використання даних для створення нових продуктів, а також масштабування бізнес-моделей без географічних обмежень – усе це формує нове конкурентне середовище.

У цьому контексті особливого значення набуває дослідження впливу цифрових платформ на функціонування банківської системи та фінансових відносин загалом. Актуальність теми зумовлена необхідністю осмислення загроз і ризиків, що супроводжують цифрову трансформацію, а також формування відповідної регуляторної політики, яка б забезпечувала справедливу конкуренцію та стабільність фінансової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки науковці приділяють значну увагу впливу цифрових платформ на конкуренцію в банківській сфері. Дослідження свідчать, що цифровізація змінює не лише формат надання фінансових послуг, а й структуру конкурентного середовища.

Так, Є. О. Сопін [1] окреслює основні напрями цифровізації фінансових послуг, особливо в контексті підвищення ефективності платіжних операцій. Автор наголошує, що цифрові інструменти забезпечують швидкість, прозорість і надійність транзакцій, створюючи підґрунтя для посилення конкуренції між фінансовими установами.

Продовжуючи тематику безпеки цифрових рішень, Н. І. Цегельник [2] досліджує можливості блокчейн-технологій як чинника підвищення фінансової стійкості бізнесу. Цей підхід має особливе значення в умовах зростання кіберризиків у цифровому середовищі, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність банків.

Ширше коло аспектів цифрової трансформації висвітлюють О. Г. Кірдіна та А. Ю. Ковальов [3], які акцентують на розвитку цифрових платформ як детермінантах зміни конкурентної структури ринку. Вони зазначають, що зростання числа платформ і нових фінтех-гравців підсилює тиск на традиційні банки.

А. В. Тарасенко [4] пов'язує впровадження цифрових фінансових інструментів з активі-

зацією сталого розвитку на макrorівні. Автор підкреслює, що новітні технології стають не лише необхідною умовою ефективності, а й економічної витривалості фінансових систем.

На прикладі українського банківського сектору, Н. Данік та А. Торлопов [5] демонструють, як цифрова трансформація впливає на структуру, функціонування й конкурентоспроможність банків, особливо в умовах інтеграції до глобального фінансового простору.

Важливе місце у вивченні цифровізації займають аспекти безготівкових операцій. Зокрема, Н. І. Цегельник та А. В. Коваль [6] зосереджуються на досвіді воєнного часу в Україні, коли цифрові платформи забезпечили безперервність банківських послуг.

Водночас В. В. Боженко та Є. І. Пігуль [7] досліджують вплив цифровізації на розвиток фінансових технологій, звертаючи увагу на зростання конкуренції між банками та фінтех-компаніями. Схожих висновків доходять В. К. Макарович, Е. Г. Шебештьєн та К. А. Сочка [8], які акцентують на необхідності адаптації банківських систем до викликів цифрової епохи.

Цифрові технології в обліковій аналітиці інвестицій досліджують Н. І. Цегельник та Д. А. Гладков [9]. Автори підкреслюють значення Big Data та штучного інтелекту як чинників стратегічної переваги фінансових установ у конкурентному середовищі.

Поглиблюючи розуміння впливу цифрових технологій, А. Гончаренко [10] аналізує, як цифрові сервіси змінюють конкурентні позиції банків. У контексті функціонування фінансових інституцій О. Бабиш [11] розкриває трансформаційні процеси, що виникають унаслідок цифровізації.

Значний внесок у дослідження управлінських аспектів цифрової конкуренції зробили І. Алексєєнко та Д. Геріч [12], які розглядають механізми управління конкурентоспроможністю банків в умовах цифрової економіки.

Аналіз впливу цифрових технологій на фінансовий ринок України представлено в роботі І. Чуницької та Л. Богріновцевої [13]. Авторки зазначають, що цифровізація відкриває нові можливості для сегментації клієнтських груп і персоналізації фінансових продуктів.

Завершують загальну картину дослідження О. Ярмолюка та Н. І. Цегельник [14], які підкреслюють значущість платформеного підходу в управлінському обліку банків, орієнтованому на потреби стейкхолдерів як елемент конкурентної стратегії.

Сукупність наукових джерел демонструє, що цифрові платформи не лише трансформують банківські операції, а й створюють нові вектори конкуренції на фінансовому ринку. Серед основних тенденцій – зростання ролі фінтеху, застосування аналітики даних, гарантування цифрової безпеки та адаптація управлінських практик до нових технологічних реалій.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових праць, присвячених цифровізації фінансових послуг, низка аспектів залишаються недостатньо дослідженими. По-перше, актуальною залишається проблема інтеграції банків у цифрові екосистеми як окремих повноцінних гравців, а не лише провайдерів сервісів. По-друге, потребує глибшого аналізу трансформація конкурентної моделі фінансового ринку, де змагаються не лише банки, а й технологічні компанії з глобальною присутністю. По-третє, недостатньо висвітлено ризики цифрової монополізації BigTech-компаній, а також їхній вплив на фінансову стабільність і регуляторну політику. Окремого розгляду потребують питання забезпечення рівного доступу до цифрових фінансових послуг серед соціально вразливих верств населення, що напряму впливає на інклюзію та соціальну справедливість.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження впливу цифрових платформ на характер конкуренції в банківському секторі та сфері фінансових послуг в умовах цифрової

трансформації економіки. У межах поставленої мети передбачено виконання таких завдань:

- дослідити етапи трансформації банківської системи та зміну фінансових відносин під впливом цифрових платформ;
- схарактеризувати нові форми конкуренції між традиційними банками, фінтехом та BigTech-компаніями;
- виокремити основні ризики цифровізації та напрями адаптації банків до умов цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова система – це сукупність взаємопов'язаних елементів, інститутів, інструментів і механізмів, що забезпечують формування, розподіл і використання фінансових ресурсів держави, суб'єктів господарювання та населення [15]. На рис. 1 наведено структуру фінансової системи.

Ці елементи формують складну систему фінансових відносин, які історично змінюються під впливом економічних, політичних і технологічних чинників. Упродовж останніх десятиліть традиційна структура фінансової системи зазнала значних змін під тиском нових цифрових реалій.

Перехід до цифрової економіки зумовив необхідність перегляду пріоритетів фінансової політики, тобто цифровізація набула статусу стратегічного інструмента фінансової політики. Вона дає змогу:

- оптимізувати управління державними фінансами завдяки автоматизації бюджетного процесу, електронному адмініструванню

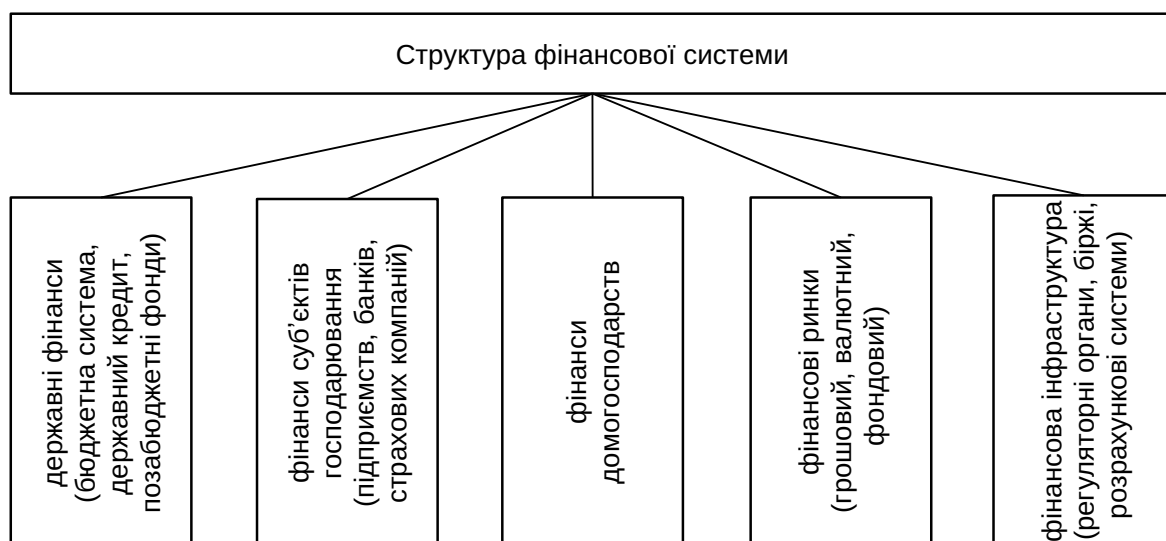

Рис. 1. Основні компоненти структури фінансової системи

Джерело: сформовано авторкою на основі [15]

податків, упровадженню цифрових валют центральних банків (CBDC);

- розширити доступ до фінансових послуг через онлайн-банкінг, цифрові гаманці, мобільні застосунки;

- підвищити прозорість і контроль над грошовими потоками завдяки технологіям блокчейну, Big Data, регтеху та фінтеху;

- зміцнити фінансову безпеку, зменшуючи тіньовий сектор та корупційні ризики.

Цифрові технології стали невіддільним компонентом антикризових, інвестиційних та інноваційних стратегій в економіках різного рівня розвитку. Їхнє впровадження адаптує фінансову систему до умов глобальної конкуренції та технологічного прогресу.

Переходячи до аналізу змін у структурі фінансових відносин, варто підкреслити, що цифрові інновації трансформують не лише інструменти, а й саму природу взаємодії між суб'єктами фінансової системи. Цифровізація

радикально змінює архітектуру фінансових відносин у трьох основних напрямках (рис. 2).

Таким чином, цифровізація не лише модернізує наявні фінансові інструменти, а й створює нову логіку функціонування фінансових систем. Вона поступово трансформує централізовану модель у децентралізовану, що ґрунтується на принципах прозорості, інклюзивності та технологічної відкритості.

Ці трансформаційні процеси особливо яскраво проявляються в банківському секторі, який сьогодні відіграє роль каталізатора цифрових змін у фінансовій сфері. У сучасну епоху цифрових інновацій банківська система стала одним із найдинамічніших сегментів економіки. Її еволюція, зумовлена стрімким розвитком технологій, змінює не лише інструменти обслуговування клієнтів, а й саму парадигму банківської діяльності. Для повного розуміння масштабів і глибини змін варто простежити, як традиційна банківська модель

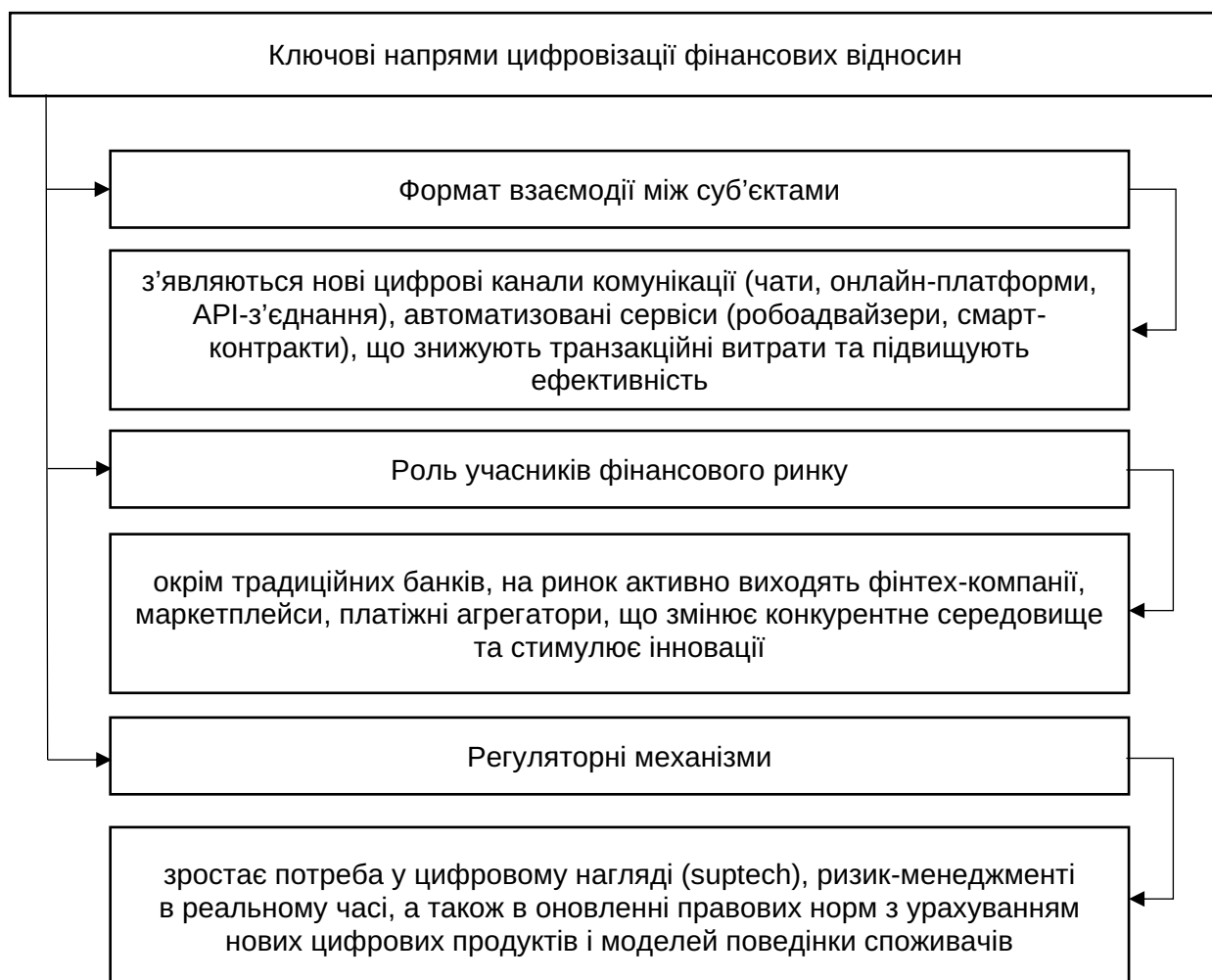

Рис. 2. Основні напрями цифровізації в трансформації фінансових відносин

Джерело: сформовано авторкою на основі [8]

поступово трансформувалася в цифрову, як з'явилися нові форми банківських сервісів та як відбувається інтеграція банків із цифровими платформами (табл. 1).

Очевидно, що зміни особливо активізувалися впродовж останнього десятиліття. Банки були вимушені переглянути свої стратегії через зростання ролі клієнтоорієнтованих технологій, посилення конкуренції фінтеху та підвищення вимог споживачів до швидкості, простоти та мобільності послуг. Унаслідок цього традиційна банківська система поступово трансформувалася в цифрову – з акцентом на автоматизацію процесів, онлайн-сервіси, кібербезпеку та аналітику даних.

Продовженням цієї трансформації стала поглиблена інтеграція банків у цифрові екосистеми. Сучасні банки активно співпрацюють із технологічними платформами, розширюючи свою присутність у середовищах, де клієнти здійснюють повсякденні транзакції. Ідеться про інтеграцію фінансових сервісів у маркетплейси, платформи електронної комерції, мобільні застосунки та цифрові гаманці. Така взаємодія дає змогу банкам не лише залишатися конкурентоспроможними, а й формувати нову якість фінансового сервісу – швидкого, персоналізованого та невіддільного від цифрового способу життя користувача.

Банки все частіше застосовують API-рішення (відкриті інтерфейси програмування) для інтеграції своїх продуктів у сторонні засто-

сунки та сервіси, а також упроваджують моделі open banking – відкритого банкінгу, що ґрунтується на обміні даними за згодою клієнта. Це відкриває нові можливості як для персоналізованого обслуговування, так і для побудови партнерських моделей з ІТ-компаніями.

У сучасних умовах цифрової економіки цифрові платформи є потужним рушієм трансформації фінансових відносин, змінюючи як зміст, так і форму взаємодії між учасниками фінансового ринку. Якщо раніше ця взаємодія відбувалася в межах класичної ієрархічної моделі, – між банками, державними установами та клієнтами – то сьогодні все частіше формується горизонтальна, мережево-орієнтована структура, у якій головну роль відіграють технології. Клієнт стає активним учасником фінансових процесів, а фінансові інститути – гнучкими сервісними провайдерами в цифровому середовищі.

Однією з основних характеристик нової моделі є персоналізація фінансових послуг. Завдяки аналізу великих масивів даних, цифровим інструментам та інтеграції з цифровими каналами комунікації (мобільні застосунки, чат-боти, онлайн-банкінг) фінансові продукти дедалі частіше адаптуються до індивідуальних потреб клієнтів. Це сприяє підвищенню не лише якості обслуговування, а й рівня лояльності користувачів, адже вони очікують миттєвого, зручного та безперервного доступу до послуг у будь-який час і з будь-якого пристрою.

Таблиця 1

Етапи трансформації традиційної банківської моделі в цифрову

Етап трансформації	Хронологічні межі	Основні характеристики
1. Автоматизація банківських операцій	1980–1990-ті роки	- упровадження автоматизованих банківських систем (АБС) - електронний облік та звітність - зниження впливу людського чинника
2. Дистанційне обслуговування клієнтів	Кінець 1990-х – 2000-ні	- інтернет-банкінг - SMS- і телефонний банкінг - масове встановлення банкоматів і POS-терміналів
3. Розвиток цифрових каналів обслуговування	2010-ті роки	- мобільні банківські застосунки - електронні гаманці, QR-платежі - біометрія та онлайн-ідентифікація
4. Інтеграція фінтеху та поява необанків	2015–2020 роки	- необанки (Monobank, Revolut) - API-інтеграція з фінтех-компаніями - банківські маркетплейси
5. Формування цифрових фінансових екосистем	2020-ті роки – дотепер	- платформні рішення (екосистеми) - застосування AI, Big Data, блокчейну - відкритий банкінг (Open Banking)

Джерело: власна розробка авторки

Усе це зумовило появу нової категорії фінансових посередників – цифрових платформ. Вони не просто забезпечують інфраструктуру для транзакцій, а й стають повноцінними гравцями фінансового ринку, що об'єднують користувачів, постачальників фінансових продуктів, аналітичні сервіси, платіжні шлюзи тощо. Такі платформи як Revolut, Monobank, Wise або навіть платіжні екосистеми Google Pay та Apple Pay поступово витісняють традиційні канали обслуговування, формуючи нову логіку функціонування фінансового сектору – прозорішу, інтерактивну та технологічно гнучку.

Таким чином, цифрові платформи впливають не лише на інструменти взаємодії у фінансовій сфері, а й змінюють сам підхід до фінансових відносин, акцентуючи на користувацькому досвіді, швидкості, доступності та інноваційності.

Переходячи від трансформації фінансових відносин до конкурентного середовища, варто зауважити, що цифрова революція значно ускладнює та урізноманітнює механізми змагання на фінансовому ринку.

Замість звичної дуалістичної боротьби між банками виникає багаторівнева, багатокомпонентна екосистема, де важливу роль відіграють інноваційні цифрові учасники – фінтех-компанії, необанки, платіжні сервіси та великі технологічні корпорації. Саме в такому контексті формуються сучасні конкурентні процеси, що кардинально змінюють усталені правила гри.

У сучасних умовах конкуренція охоплює не тільки цінові та якісні характеристики продуктів, а й швидкість технологічних оновлень, клієнтоорієнтований підхід, здатність до інновацій і розвиток цифрової інфраструктури. З'являються нові форми конкуренції: за доступ до даних користувача; за екосистеми, у межах яких клієнт може отримати повний спектр фінансових і нефінансових послуг без потреби звертатися до класичних установ. Крім того, конкуренція виходить за національні рамки: глобальні цифрові гравці можуть обслуговувати клієнтів у будь-якій точці світу, порушуючи традиційні ринкові бар'єри.

Цей процес супроводжується розширенням самого фінансового ринку. Завдяки цифровим рішенням участь у фінансових відносинах стає доступнішою для малих компаній, стартапів та окремих споживачів, які раніше були позбавлені повноцінного доступу до

банківських сервісів. Поява альтернативних фінансових інструментів, краудфандингових платформ, цифрових гаманців і криптовалют також створює нові сегменти конкуренції.

Особливо важливу роль у трансформації конкурентного ландшафту відіграють фінтех- і BigTech-компанії. Перші вирізняються своєю гнучкістю, здатністю швидко адаптувати інновації та створювати нішеві продукти; другі домінують завдяки потужним ресурсам, широкій базі користувачів та контролю над глобальними цифровими інфраструктурами. Такі гравці, як Google, Apple, Amazon або Meta, не лише виходять на фінансовий ринок, а й поступово інтегрують у свої екосистеми платіжні рішення, кредитування, страхування, формуючи нову конкуренцію між технологіями та фінансами.

Таким чином, конкуренція у фінансовій сфері перестає бути винятково внутрішньогалузевою. Вона стає міжсекторальною, глобальною та технологічно залежною, змушуючи традиційні інститути постійно переглядати свої моделі функціонування та шукати нові точки зростання.

Попри численні переваги цифрової трансформації, фінансова система постає перед низкою істотних ризиків та викликів, які можуть мати як короткостроковий, так і стратегічний вплив на її стійкість і безпеку (табл. 2).

Усе це потребує перегляду та оновлення регуляторної й наглядової бази. Необхідно створювати нові механізми контролю, адаптувати фінансове законодавство до реалій цифрової економіки, забезпечити прозорість діяльності цифрових посередників і водночас не стримувати інновації. Лише збалансоване поєднання стимулів до розвитку з інструментами нагляду дасть змогу фінансовій системі не тільки уникнути дестабілізації, а й повноцінно використати потенціал цифровізації.

З метою комплексного узагальнення переваг, обмежень, потенційних можливостей і загроз, які супроводжують розвиток цифрових платформ у фінансовій сфері, доцільно провести SWOT-аналіз їхнього впливу на банківську систему (табл. 3).

Проведений SWOT-аналіз дозволяє систематизувати ключові параметри впливу цифрових платформ на банківський сектор. Він демонструє необхідність поєднання технологічної відкритості з регуляторною виваженістю, що сприятиме зміцненню цифрової довіри, підвищенню фінансової інклюзії та

Таблиця 2

Ризики та виклики для фінансової системи в умовах цифровізації

Напрямок ризику / виклику	Суть проблеми	Можливі наслідки
Кібербезпека	Зростання кількості кібератак на банки, платформи, дані клієнтів	Втрата довіри, фінансові втрати, збої у функціонуванні систем
Регуляторні прогалини	Випередження цифровими інноваціями чинного законодавства	Виникнення «сірих зон», втрата контролю, правова невизначеність
Нерівність цифрового доступу	Відсутність доступу до цифрових послуг у частини населення	Посилення фінансової нерівності, зниження інклюзії
Слабкість наглядових механізмів	Непристосованість регуляторів до інноваційних фінтех-продуктів	Низька ефективність контролю, потенційні зловживання
Залежність від великих цифрових гравців (BigTech)	Концентрація ринку в руках небанківських технологічних корпорацій	Порушення конкуренції, зростання системних ризиків
Необхідність оновлення нормативної бази	Потреба в адаптації законодавства до умов цифрової економіки	Відставання регулювання, уповільнення інновацій або їхній неконтрольований розвиток

Джерело: власна розробка авторки

Таблиця 3

SWOT-аналіз цифрових платформ у банківській сфері

Чинники	Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Внутрішні	– Високий рівень технологічної інноваційності (AI, Big Data, blockchain); – Швидкість надання послуг та цілодобовий доступ; – Можливість персоналізації продуктів завдяки аналітиці даних; – Широке охоплення користувачів через мобільні застосунки; – Зниження операційних витрат і бар'єрів для входу на ринок.	– Висока залежність від цифрової інфраструктури; – Недостатній рівень довіри щодо захисту персональних даних; – Уразливість до кібератак і шахрайства; – Обмеженість у порівнянні з традиційними банками (кредити, інвестиції); – Труднощі з нормативною відповідністю.
Зовнішні	– Розширення доступу до фінансових послуг у віддалених регіонах; – Розвиток відкритого банкінгу та партнерських екосистем; – Участь у глобальних ініціативах з цифрових валют (CBDC); – Зростання інтересу до зеленої цифровізації (Green FinTech); – Інтеграція з іншими секторами (транспорт, охорона здоров'я).	– Регуляторна невизначеність і фрагментарність законодавства; – Конкуренція з боку BigTech і міжнародних платформ; – Ризик цифрової нерівності; – Втрата контролю держав над фінансовими потоками; – Концентрація даних у незначній кількості гравців (ризик монополізації).

Джерело: власна розробка авторки

забезпеченню стійкого розвитку фінансової системи в умовах цифрової трансформації.

У відповідь на глибокі технологічні зрушення фінансова система потребує гнучкої адаптації, що охоплює як інституційний, так і регуляторний рівні. Основні напрями адаптації наведено в табл. 4.

Ці напрями створюють основу для гнучкої, безпечної та інноваційної фінансової системи, здатної відповідати викликам цифрової доби та підтримувати стійкий економічний розвиток.

Висновки. У сучасних умовах цифровізації економіки цифрові платформи стають

Таблиця 4

Напрями адаптації фінансової системи до цифрової трансформації

Напрямок адаптації	Зміст
Упровадження цифрових технологій	Автоматизація процесів, використання онлайн-сервісів, мобільних застосунків, цифрових каналів обслуговування
Посилення кібербезпеки	Забезпечення захисту даних і операцій, протидія кіберзагрозам і шахрайству в цифровому середовищі
Розвиток цифрової ідентифікації	Запровадження єдиних систем електронної ідентифікації (BankID, eID) для безпечного доступу до послуг
Оновлення регуляторної та наглядової бази	Адаптація законодавства до нових цифрових реалій, запровадження норм для fintech, криптоактивів
Інтеграція з цифровими платформами та екосистемами	Взаємодія банків з маркетплейсами, цифровими гаманцями, мобільними операторами для розширення послуг
Застосування сучасних цифрових аналітичних рішень	Аналітика даних для оцінки ризиків і підвищення якості обслуговування
Адаптація до розвитку криптовалют і DeFi	Регулювання цифрових активів, контроль обороту криптовалют, моніторинг децентралізованих фінансів
Створення цифрових валют центральних банків (CBDC)	Розробка й упровадження національних цифрових валют для оптимізації грошового обігу
Глобальна інтеграція цифрових стандартів	Гармонізація стандартів із міжнародними вимогами, участь у глобальних цифрових ініціативах
Екологізація фінансів (Green FinTech)	Застосування цифрових інструментів для підтримки сталого розвитку та ESG-звітності

Джерело: власна розробка авторки

основним чинником трансформації фінансового ринку та банківського сектора. Вони не лише модернізують канали взаємодії між суб'єктами ринку, а й формують нові конкурентні процеси, у яких класичні банківські установи змушені адаптуватися до викликів фінтех-компаній, необанків та BigTech-корпорацій.

Очевидно, що цифрові платформи змінюють традиційні моделі фінансових послуг, надаючи споживачам персоналізовані, швидкі та зручні рішення. Унаслідок цього конкуренція на ринку перестає бути лише боротьбою за продукт чи ціну – вона перетворюється на змагання за досвід клієнта, інновації, гнучкість та цифрову довіру.

Крім беззаперечних переваг, цифрова трансформація створює низку загроз: зростання кіберризиків, нерівність доступу до цифрових послуг, потребу в оновленні регуляторної бази. Це зумовлює необхідність комплексної адаптації фінансової системи – технологічної, організаційної та нормативної.

Таким чином, цифрові платформи не лише спричиняють зміни у фінансовій сфері, а й формують якісно нову модель конкуренції. Успішність банківських установ у цій парадигмі залежатиме від їхньої здатності до цифрової інтеграції, відкритості до партнерств, гнучкості до нових цифрових форматів та ефективного управління ризиками в цифровому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сопін Є. О. Напрями цифровізації сектору фінансових послуг та забезпечення ефективності платіжних операцій у цифровій економіці. *Економічний простір*. 2021. № 174. С. 50–57. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/976> (дата звернення: 11.07.2025)
2. Цегельник Н. І. Блокчейн-технології у забезпеченні фінансової безпеки бізнесу. *Нові інформаційні технології управління бізнесом*: збірник тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2025. С. 339–341. URL: https://unionba.com.ua/storage/content/osvita/zbirnyk_tez_npk_2025.pdf (дата звернення: 10.07.2025)

3. Кірдіна О. Г., Ковальов А. Ю. Детермінанти розвитку цифрових платформ та їх вплив на конкуренцію. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 81–82. С. 41–52. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1927666> (дата звернення: 11.07.2025)
4. Тарасенко А. В. Науково-практичні положення використання фінансових інструментів для активізації сталого розвитку України в умовах становлення цифрової економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. № 7/2024. С. 150–154. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3427> (дата звернення: 13.07.2025)
5. Данік Н., Торлопов А. Вплив цифрової трансформації на банківський сектор України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. № 3. С. 95–103. URL: https://www.researchgate.net/publication/381102151_Vpliv_cifrovoi_transformacii_na_bankivskij_sektor_Ukraini (дата звернення: 14.07.2025)
6. Цегельник Н. І., Коваль А. В. Діджиталізація безготівкових операцій в Україні в умовах війни. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: Матеріали тринадцятої міжнар. наук.-практ. конф., 13 вересня 2024 р. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 119–120. URL: <https://surl.li/xddvxx> (дата звернення: 13.07.2025)
7. Боженко В. В., Є. І. Пігуль Вплив цифровізації на розвиток фінансових технологій. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 2. С. 11–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2021_2_4 (дата звернення: 14.07.2025)
8. Макарович В. К., Шебештьєв Е. Г., Сочка К. А. Вплив цифрової трансформації на традиційні банківські системи та їх адаптація до новітніх технологій. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14196801>
9. Цегельник Н. І., Гладков Д. А. Big Data та штучний інтелект в обліку інвестицій: вплив на економічну безпеку підприємств. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15108352>
10. Гончаренко А. Вплив сучасних цифрових технологій на конкурентні позиції банків на фінансовому ринку. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2022. № 2 (88). С. 35–39. DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.2.7>
11. Бабич О. Вплив цифровізації на фінансові інституції. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 3. С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-1>
12. Алексеєнко І., Геріч Д. Вплив цифровізації на управління конкурентоспроможністю банків України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-147>
13. Чуницька І., Богріновцева Л. Вплив цифрових технологій на розвиток фінансового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-60>
14. Ярмолюк О., Цегельник Н. Стейкхолдерівський підхід у формуванні концептуальних засад управлінського обліку в банках. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-56>
15. Маршук Л., Бурлака М. Фінансова система України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-26>

REFERENCES:

1. Sopin Y. O. (2021) Napriamy tsyfroizatsii sektoru finansovykh posluh ta zabezpechennia efektyvosti platizhnykh operatsii u tsyvrovi ekonomitsi [Directions of digitalization in the financial services sector and ensuring the efficiency of payment operations in the digital economy]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, vol. 174, pp. 50–57. Available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/976> (accessed July 11, 2025).
2. Tselhnyk N. I. (2025) Blokchein-tekhnologii u zabezpechenni finansovoi bezpeky biznesu [Blockchain technologies in ensuring business financial security]. In *Novi informatsiini tekhnologii upravlinnia biznesom: zbirnyk tez VIII Vseukr. nauk.-prakt. konf.* Kyiv: Spilka avtomatyzatoriv biznesu, pp. 339–341. (in Ukrainian) Available at: https://unionba.com.ua/storage/content/osvita/zbirnyk_tez_npk_2025.pdf (accessed July 10, 2025).
3. Kirdina O. H., & Kovaliov A. Yu. (2023) Determinanty rozvytku tsyfrovykh platform ta yikh vplyv na konkurentsiiu [Determinants of digital platforms development and their impact on competition]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport and Industry Economics*, vol. 81–82, pp. 41–52. Available at: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1927666> (accessed July 11, 2025).
4. Tarasenko A. V. (2024) Naukovo-praktychni polozhennia vykorystannia finansovykh instrumentiv dlia aktyvizatsii staloho rozvytku Ukrainy v umovakh stanovlennia tsyvrovoy ekonomiky [Scientific and practical provisions for using financial instruments to activate sustainable development of Ukraine under the formation of the digital economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, vol. 7, pp. 150–154. Available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3427> (accessed July 13, 2025).

5. Danik N., & Torlopov A. (2024) Vplyv tsyvrovoyi transformatsii na bankivskyi sektor Ukrainy [Impact of digital transformation on the banking sector of Ukraine]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance – International Science Journal of Management, Economics & Finance*, vol. 3, pp. 95–103. Available at: https://www.researchgate.net/publication/381102151_Vplyv_cifrovoi_transformacii_na_bankivskij_sektor_Ukraini (accessed July 14, 2025).
6. Tsehelnik N. I., & Koval A. V. (2024) Didzhitalizatsiia bezhotivkovykh operatsii v Ukraini v umovakh viiny [Digitalization of cashless operations in Ukraine under war conditions]. In *Ekonomika pidpriemstva: suchasni problemy teorii ta praktyky: materialy 13-oi mizhnar. nauk.-prakt. konf., 13 veresnia 2024 r.* Odesa: ONEU, pp. 119–120. (in Ukrainian). Available at: <https://surl.li/xdvdxk> (accessed July 13, 2025).
7. Bozhenko V. V., & Pihul Ye. I. (2021) Vplyv tsyfrozatsii na rozvytok finansovykh tekhnolohii [Impact of digitalization on the development of financial technologies]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, vol. 2, pp. 11–15. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2021_2_4 (accessed July 14, 2025).
8. Makarovych V. K., Shebeshten E. H., & Sochka K. A. (2024) Vplyv tsyvrovoyi transformatsii na tradytsiyni bankivski systemy ta yikh adaptatsiia do novitnikh tekhnolohii [Impact of digital transformation on traditional banking systems and their adaptation to new technologies]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current Issues in Economic Sciences*, vol. 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14196801>
9. Tsehelnik N. I., & Hladkov D. A. (2025) Big Data ta sztuchnyi intelekt v obliku inwestitsii: vplyv na ekonomichnu bezpeku pidpriemstv [Big Data and artificial intelligence in investment accounting: impact on enterprises' economic security]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current Issues in Economic Sciences*, vol. 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15108352>
10. Honcharenko A. (2022) Vplyv suchasnykh tsyfrovyykh tekhnolohii na konkurentni pozytsii bankiv na finansovomu rynku [The impact of modern digital technologies on the competitive positions of banks in the financial market]. *Bulletin of Sumy National Agrarian University – Bulletin of Sumy National Agrarian University*, vol. 2(88), pp. 35–39. DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.2.7>
11. Babych O. (2023) Vplyv tsyfrozatsii na finansovi instytutsii [Impact of digitalization on financial institutions]. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovi zhurnal – Kyiv Economic Scientific Journal*, vol. 3, pp. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-1>
12. Alekseienco I., & Herich D. (2024) Vplyv tsyfrozatsii na upravlinnia konkurentospyromnisti bankiv Ukrainy [The impact of digitalization on the management of the competitiveness of Ukrainian banks]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-147>
13. Chunitska I., & Bohrinovtseva L. (2023) Vplyv tsyfrovyykh tekhnolohii na rozvytok finansovoho rynku Ukrainy [Impact of digital technologies on the development of Ukraine's financial market]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-60>
14. Yarmoliuk O., & Tsehelnik N. (2023) Steikholderivskyi pidkhid u formuvanni kontseptualnykh zasad upravlinskoho obliku v bankakh [Stakeholder approach in forming conceptual foundations of management accounting in banks]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-56>
15. Marshuk L., & Burlaka M. (2022) Finansova systema Ukrainy v umovakh viiny [Financial system of Ukraine under war conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-26>